

A kiotói egyezmény

Az ENSZ és a WMO által 1988-ban létrehozott International Panel on Climate Change már néhány esztendő alatt olyan eredményekre jutott, amelyek nyilvánvalóvá tették, hogy az ember által okozott üvegházgáz-koncentráció változások komoly fenyegetést jelentenek éghajlatunk stabilitására. Már 1992-ben (Rio de Janeiro) született egy elvi egyezség a tagországok között arról, hogy az üvegházhatású gázok kibocsátását korlátozni szükséges. 1995-ben Berlinben született egy újabb egyezmény, amely azonban még mindig nem tartalmazott konkrét előírásokat az életbe léptetendő korlátozásokról. Sőt, igazából már ekkor is lényeges eltérés mutatkozott a különböző érdekű ország-csoportok álláspontjában.

1997 decemberében létrejött a kiotói egyezmény. Az aláíró országok azt vállalták, hogy a 2008-2012. közötti időszakra 5%-kal csökkentik az üvegházhatású gázok kibocsátását, az 1990-es szinthez viszonyítva. Az egyezményt valamennyi „nagy” kibocsátó (USA, EU-országok, Oroszország, stb.) aláírta, de később a ratifikáció vonatottan haladt.

A következő gázokra vonatkozik a korlátozás: széndioxid, metán, dinitrogén-oxid, kétféle halogénezett szénhidrogénre (hidro-fluor-karbon és peroxi-fluor-karbon) és kénhexafluorid. (Megjegyzés: míg a halogénezett szénhidrogének azon fajtái, amelyek ózont roncsolnak, teljes tilalom alatt állnak, az itteni korlátozás olyan gázokra vonatkozik, amelyeknek csak üvegházhatásuk van.)

Az előírt 5%-os csökkentés globális átlagban értendő. Az egyes országok számára egyedi, a gazdaság adottságait és aktuális állapotát figyelembe vevő követelményeket tartalmaz a szerződés. Az EU-országok többsége 8% csökkentést vállalt, az USA-nak 7%-kal kellene csökkentenie a kibocsátást, Oroszországot csak szinten tartásra kötelezi (0%), Ausztráliának pedig 8% kibocsátás növelést engedélyez a szerződés. Magyarország 6%-os kibocsátás csökkentést vállalt, amelyet a nehézipari termelés 1990. utáni visszaesése miatt valószínűleg gond nélkül fog teljesíteni.

A kiotói egyezmény nem léphetett addig életbe, amíg az üvegházhatású gázok kibocsátásának minimum 55%-áért felelős országok nem ratifikálták a szerződést. Az 55%-os küszöböt 2004 őszén sikerült átlépni (Oroszország csatlakozásával). Az egyezmény 2005. február 16-án lépett ténylegesen hatályba. Az USA és Kína a mai napig sem ratifikálta az egyezményt.

A kiotói egyezményt kritizálók általában azzal érvelnek, hogy (i) a korlátozások súlyos gazdasági veszteséget okoznak, (ii) 5%-os kibocsátás csökkentéssel nem lehet érdemi befolyást elérni az éghajlat alakulásában, (iii) a környezeti megfigyelésekből származó adatok csak csekély mértékű melegedést igazolnak, és nem adnak okot az aggodalomra, (iv) nem bizonyítható, hogy az üvegházhatású gázok magas koncentrációja olyan jellegű és mértékű éghajlatváltozást okoz, amelyet valóban szükséges elhárítani. – A korlátozás pártiak általában azzal érvelnek, hogy (i) bizonyos mértékű kibocsátás csökkentés hatékonyság növeléssel is elérhető, ez pedig az éghajlat megóvásától függetlenül is gazdaságilag előnyös, (ii) már az is eredmény, ha a kibocsátás nem növekszik tovább, másfelől nagyobb mértékű csökkentés valóban hatékonyabban óvna az éghajlatot, (iii) számos közvetett bizonyíték van, amelyek alapján egy jelentős mértékű és káros elemeket tartalmazó éghajlatváltozás körvonalai mutatkoznak, (iv) ha a politika tétlenül várja be a teljes bizonyíthatóság eljövetelét, akkorra már helyrehozhatatlan késébe fogunk kerülni.

Az „Éghajlati változások” tárgy oktatója óv mindenfajta túlzástól. Lehetőleg azonban el kell kerülni, hogy bekötött szemmel keljünk át egy közepes forgalmú úton. Nagyjából ekkora veszély származik ugyanis abból, hogy a légkör összetételét gyorsan és jelentősen megváltoztatjuk, éghajlati hatásait azonban nem tudjuk kellő pontossággal kiszámítani.